

ОСНОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Другий (магістерський)</i>
Галузь знань	<i>28 Публічне управління та адміністрування</i>
Спеціальність	<i>281 Публічне управління та адміністрування</i>
Освітня програма	<i>Адміністративний менеджмент, Електронне урядування</i>
Статус дисципліни	<i>Обов'язкова</i>
Форма навчання	<i>Очна (денна)/(дистанційна/змішана)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>5 курс, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>120 год (4 кредити ЄКТС)</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік</i>
Розклад занять	rozklad.kpi.ua <i>Лекції і семінарські заняття - раз на тиждень</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Черниш Вадим Олегович, к.ю.н. (лекції, практичні)</i> nscourse2020@gmail.com
Розміщення курсу	<i>Додатки Google</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Розподіл годин та занять

Форма навчання	Аудиторні заняття						Самостійна робота студентів
	Лекції		Семінарські заняття		Лабораторні		
	заняття	години	заняття	години	заняття	години	
Денна	18	36	18	36	0	0	48

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування у студентів розуміння сутності та явища національної безпеки як значущого елементу суспільного існування; надання знань щодо механізмів керівництва і стратегічного планування у сфері національної безпеки, структури і складу сектору безпеки і оборони, визначення загроз національній безпеці та шляхів їх мінімізації, а також ознайомлення з кращими світовими практиками у цій сфері.

Метою навчальної дисципліни є формування таких програмних компетентностей та програмних результатів навчання:

- програмні компетентності:

1. (ЗК01)¹ Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу: здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах.
2. (ЗК02) Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально відповідально та свідомо.
3. (ЗК05) Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології.
4. (СК04) Здатність визначати показники сталого розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.
5. (СК06) Здатність здійснювати професійну діяльність з урахуванням потреб забезпечення національної безпеки України.
6. (СК08) Здатність розробляти стратегічні документи розвитку соціально-економічних систем на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.
7. (СК10) Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

- програмні результати навчання:

1. (РН03) Знати основні засади національної безпеки та уміти попереджати й нейтралізувати виклики і загрози національним інтересам України в межах своєї професійної компетенції.
2. (РН07) Уміти розробляти національні/регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління, використовуючи системний аналіз і комплексний підхід, а також методи командної роботи

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти:

- отримають знання щодо сутності національних інтересів та національної безпеки, її принципів, державної політики, складових сектору безпеки і оборони, системи забезпечення національної безпеки, зокрема керівництва і координації у сферах національної безпеки та оборони України;

- отримають розуміння механізмів прийняття управлінських рішень у сфері національної безпеки; - отримають знання про стратегічні документи з питань національної безпеки інших країн, інструменти сили держав та «баланс сил» в міжнародних відносинах, а також здатність аналізувати доктрини та стратегії національної безпеки іноземних держав та визначати потенційний вплив їх реалізації на національну безпеку України;

- навчатися аналізувати та використовувати законодавство, вітчизняний та зарубіжний досвід у сферах забезпечення національної безпеки і оборони;

- навчатися ідентифікувати та аналізувати загрози національній безпеці і приймати управлінські рішення з урахуванням національних інтересів;

- набудуть здатність надавати загальну оцінку тенденціям розвитку державної політики у сферах національної безпеки і оборони;

- отримають здатність проводити моніторинг, складання короткострокового й довгострокового прогнозу розвитку ситуації на підставі отриманих даних;

¹ Стандарт вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» для другого (магістерського) рівня вищої освіти», затверджений Наказом Міністерства освіти і науки України 04.08.2020 р. № 1001. У дужках після номеру подано шифр компетентності чи результату навчання згідно з ОПП.

- розвинути уміння дослідницької та пошукової діяльності (в тому числі у складі групи) у питання національної безпеки, навички роботи з інформацією, її узагальнення та критичного мислення під час підготовки управлінських рішень та їх впроваджувати - розвинути навички реалізації своїх прав з питань демократичного цивільного контролю за сектором безпеки та оборони

Навчальна дисципліна покликана забезпечити нормативно-правову та теоретичну базу для формування і подальшого розвитку знань, навичок та умінь фахівців з публічного управління та адміністрування, необхідних для управління та прийняття рішень у сфері національної безпеки, аналітичної обробки інформації, досліджень різних аспектів безпеки, зокрема політичного, економічного, військового, інформаційного тощо.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

За структурно-логічною схемою підготовки фахівця у сфері публічного управління та адміністрування навчальна дисципліна пов'язана з такими дисциплінами циклу професійної підготовки, як «Стратегічне управління та ризик-менеджмент», «Міжнародні та національні стандарти професійної діяльності в органах публічної влади», «Аналіз політики та форсайт в публічному управлінні», «Публічне управління та адміністрування», «Електронне урядування та електронна демократія»

3. Зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ЗАСАДИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Тема 1 Теоретичні основи національної безпеки

Тема 2. Національна і міжнародна безпека.

Тема 3. Могутність держави в сучасному світі

Тема 4. Загрози національній безпеці

РОЗДІЛ 2. СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Тема 5. Керівництво та координація у сферах національної безпеки та оборони України

Тема 6. Планування у сфері національної безпеки

Тема 7. Розвідувальна діяльність

Тема 8. Демократичний цивільний контроль за сектором безпеки та оборони

РОЗДІЛ 3. ПІДСФЕРИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Тема 9. Воєнна безпека України

Тема 10. Державна безпека України

Тема 11. Громадська безпека та порядок

Тема 12. Кібербезпека

Тема 13. Інформаційна безпека

РОЗДІЛ 4. ЗБРОЙНІ КОНФЛІКТИ. КОЛЕКТИВНА БЕЗПЕКА ТА КОЛЕКТИВНА ОБОРОНА

Тема 14. Збройні конфлікти

Тема 15. Колективна безпека та колективна оборона.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базові

1. Overview of the Armed Conflict in eastern Ukraine – a Context and Conflict Analysis: analytical report / Vadym Chernysh, Viktoriia Voronina. – Kyiv, 2020. – 164 pages. Режим доступу: https://censs.org/wp-content/uploads/2021/05/FBA_CENSS-Report_ENG_11_print.pdf.
2. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики: Вибр. наук. праці / О. С. Власюк. – К.: НІСД, 2016. – 528 с.
3. Глобальна та національна безпека: підручник / авт. кол. :В.І. Абрамов, Г.П. Ситник, В.Ф. Смоляннюк та ін. / за заг. ред. Г.П.Ситника. – Київ : НАДУ, 2016. – 784 с.
4. Огляд поточної ситуації збройного конфлікту на сході України та контекст окремих його проявів і наслідків: аналітичний звіт / Вадим Черниш, Вікторія Вороніна. – К., 2020. – 172 с. Режим доступу: https://censs.org/wp-content/uploads/2021/05/FBA_CENSS-Report_UKR_11_print.pdf
5. Ситник Г.П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади): Підручник К.: НАДУ, 2012. – 544 с.
6. Смоляннюк В.Ф. Системні засади національної безпеки України //Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». – 2018. – № 2 (37). – С.107-126.
7. Форсайт розвитку оборонно-промислового комплексу України на часовому горизонті 2021–2030 роки / наук. керівник проекту акад. НАН України М. З. Згуровський // Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»; Світовий центр даних з геоінформатики та сталого розвитку; Інститут передових оборонних технологій КПІ ім. Ігоря Сікорського; Інформаційно-аналітичний центр КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. – 148 с. Режим доступу: http://wdc.org.ua/sites/default/files/KPI-WDC-IADT_FORESIGHT-2021-UA.pdf .
8. Черниш В., Махадеван П. Інформаційний вимір гібридної війни // Вісник НТУ КПІ. Політологія. Соціологія. Право. – 2017. – Випуск 1/2 (33/34). Режим доступу: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/25045/1/VPSP2017-1-2_9-21.pdf.
9. Черниш В.О. Розумна сила проти гібридних загроз // Q.E.D. – 2019. – Випуск 1. – С. 4-7. Режим доступу: <https://censs.org/wp-content/uploads/manager/QED%20B5%20UA%20ENG%2005%2009.pdf>.
10. Черниш В.О. Російська військова міць – чи можливе стримування. 2020. Інтерфакс Україна. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://ua.interfax.com.ua/news/blog/703202.html>

Нормативно-правові джерела (обов'язкові)

1. Договір о створенні Союзного державства (Росія і Білорусь). Від 08.12.1999. – Режим доступу: <https://soyuz.by/dogovor-o-sozdanii-soyuznogo-gosudarstva> .
2. Закон України «Про боротьбу з тероризмом» від 20.03.2003 № 638-IV. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text> .
3. Закон України «Про державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України» від 23.02.2006 № 3475-IV. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3475-15> .
4. Закон України «Про державну таємницю» від 21.01.1994 № 3855-XII. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>.
5. Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13.01.2011 № 2939-VI. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/про%20доступ%20до%20публічної%20інформації>

6. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 01.07.2010 № 2411-VI. . – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text> .
7. Закон України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» від 05.07.1994 № 80/94-ВР. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80> .
8. Закон України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 № 2297-VI. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2297-17> .
9. Закон України «Про Збройні Сили України» від 06.12.1991 № 1934-XII. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12#Text> .
10. Закон України «Про звернення громадян» від 02.10.1996 № 393/96-ВР. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80> .
11. Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 № 2657-XII. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> .
12. Закон України «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 № 2469-VIII. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19> .
13. Закон України «Про національну програму інформатизації» від 04.02.1998 № 74/98-ВР. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80> .
14. Закон України «Про оборону України» від 06.12.1991 № 1932-XII. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text> .
15. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» від 28.02.2019 № 2697-VIII. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text> .
16. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України», від 05.10.2017. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19> .
17. Закон України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях» від 18.01.2018 № 2268-VIII. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2268-19#Text> .
18. Закон України «Про правовий режим воєнного стану», від 12.05.2015. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> .
19. Закон України «Про Раду національної безпеки і оборони України». – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%B2%D1%80#Text> .
20. Закон України «Про розвідку» від 17.09.2020 №912-ІХ. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/912-20#Text> .
21. Закон України «Про Службу безпеки України» від 22.03.1992 №2229-XII. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text> .
22. Положення про Міністерство внутрішніх справ. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-%D0%BF#Text> .
23. Положення про Міністерство оборони України, затверджене постановою КМУ від 26 листопада 2014 р. № 671. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671-2014-%D0%BF#Text> .
24. Порядок проведення огляду громадської безпеки та цивільного захисту Міністерством внутрішніх справ, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 22 травня 2019 р. № 507. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/507-2019-%D0%BF#Text> .
25. Стратегічний оборонний бюлетень України, введений в дію Указом Президента України Указом Президента України від 17 вересня 2021 року №473/2021. – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/4732021-40121> .
26. Стратегія біобезпеки та біологічного захисту, затверджена Указом Президента України від 17 грудня 2021 року № 668/2021. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/668/2021#Text> .
27. Стратегія воєнної безпеки України, затверджена Указом Президента України від 25 березня 2021 року № 121/2021. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021#n8> .

28. Стратегія екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2021 р. № 1363-р. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1363-2021-%D1%80#Text> .
29. Стратегія економічної безпеки України на період до 2025 року, затверджена Указом Президента України від 11.08.2021 №347/2021. – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/3472021-39613>.
30. Стратегія енергетичної безпеки, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 4 серпня 2021 р. № 907-р. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/907-2021-%D1%80#n10> .
31. Стратегія зовнішньополітичної діяльності України, затверджена Указом Президента України від 27 серпня 2021 року №448/2021. – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017> .
32. Стратегія інтегрованого управління кордонами на період до 2025 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 687-р. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/687-2019-%D1%80#Text> .
33. Стратегія інформаційної безпеки, затверджена Указом Президента України від 28 грудня 2021 року № 685/2021. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#Text> .
34. Стратегія кібербезпеки України: Безпечний кіберпростір – запорука успішного розвитку країни, затверджена Указом Президента України від 26 серпня 2021 року № 447/2021. – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/4472021-40013> .
35. Стратегія людського розвитку, затверджена Указом Президента України від 2 червня 2021 року № 225/2021. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/225/2021#n2>
36. Стратегія національної безпеки України, введена в дію Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020. – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>.
37. Стратегія розвитку оборонно-промислового комплексу України на період до 2028 року, введена в дію Указом Президента України від 20 серпня 2021 року № 372/2021. – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/3722021-39733> .

Допоміжні

1. BBC News Україна. ОДКБ: що це за організація і чому там домінує Росія, 2022. – Режим доступу: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-59897518>
2. Congressional Research Service. Russia's Nuclear Weapons: Doctrine, Forces, and Modernization, 2022. – Режим доступу: <https://crsreports.congress.gov/product/details?prodcode=R45861>
3. Efraim Inbar. Israel's National Security: Issues and Challenges Since the Yom Kippur War / Routledge, 2007.
4. Elizabeth Buchanan. Russia's 2021 National Security Strategy: Cool Change Forecasted for the Polar Regions / RUSI, 2021. – Режим доступу: <https://rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/russias-2021-national-security-strategy-cool-change-forecasted-polar-regions>
5. Gaye Christoffersen. Russian Thinking about CSTO Peacekeeping: Central Asia, China, and the Ukraine War / The Asan Forum, 2022. – Режим доступу: <https://theasanforum.org/russian-thinking-about-csto-peacekeeping-central-asia-china-and-the-ukraine-war/>
6. Julian Cooper. Russia's updated National Security Strategy / Russian Studies Series 2/21, 2021. – Режим доступу: <https://www.ndc.nato.int/research/research.php?icode=704>
7. Lydia Wachs. The Role of Nuclear Weapons in Russia's Strategic Deterrence. Implications for European security and nuclear arms control / Stiftung Wissenschaft und Politik, 2022. – Режим доступу: <https://www.swp-berlin.org/en/publication/the-role-of-nuclear-weapons-in-russias-strategic-deterrence>

8. Mehmet Çağatay Güler, Anna Shakirova. Deciphering Russia's 2021 National security strategy document / SETA, Perspective, 2021. – Режим доступу: <https://www.setav.org/en/perspective-deciphering-russias-2021-national-security-strategy-document/>
9. Richard J. Samuels. Encyclopedia of United States National Security (2 vol.) / SAGE Publications, Inc, 2006.
10. Russia's Perception Warfare | Militaire Spectator. – Режим доступу: <https://militairespectator.nl/artikelen/russias-perception-warfare>
11. Ruth Deyermond. The Collective Security Treaty Organization / Routledge Handbook of Russian Foreign Policy, 2018. – Режим доступу: <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9781315536934-32/collective-security-treaty-organization-ruth-deyermond>
12. The Economist. What is the Collective Security Treaty Organisation?, 2022. – Режим доступу: <https://www.economist.com/the-economist-explains/2022/01/06/what-is-the-collective-security-treaty-organisation>
13. Аналітична доповідь до щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України». – К.:НіСД. – 2021. – 143. – Режим доступу: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-12/analitichna_dopovid_do_poslannya_prezidenta_do_vr_ukraini_2021-1.pdf.
14. Аналітична доповідь до щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України». – К.:НіСД. – 2022. – 135. – Режим доступу: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-12/ad-nisd-do-poslannya-prezidenta-ukraini-2022.pdf>.
15. Ананьїн, В. О. Національна безпека держави в сучасних умовах : монографія / В.О. Ананьїн, О.В. Ананьїн, В.В. Горлинський, О.О. Пучков [та 2 інших] ; за загальною редакцією В.О. Ананьїна ; Інститут спеціального зв'язку та захисту інформації Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського". - Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. - 345 сторінок.
16. Антонов В. О. Конституційно-правові засади національної безпеки України: монографія / В. О. Антонов; наук. ред. Ю.С. Шемшученко. Київ: ТАЛКОМ, 2017. - 576 с.
17. Архипова Є.О. Інформаційна безпека: соціально-філософський вимір: автореф. дис. ... канд. філос. Наук : 09.00.03 / Архипова Євгенія Олександрівна; Нац. техн. ун-т України "Київ. політехн. ін-т". – К., 2012. – 16 с.
18. Архипова Є.О. Синергетичний вектор дослідження безпеки в сучасному суспільстві / Є.О. Архипова // Вісник Національного технічного університету України „КПІ”. Філософія. Психологія. Педагогіка. – 2014. – 1 (40)/2014 – С.3-9. – Режим доступу: <http://journal-phipsyped.kpi.ua/article/view/28286> .
19. Біла книга спеціальних інформаційних операцій проти України: 2014-2018. – Режим доступу: https://mip.gov.ua/files/pdf/white_book_2018_mip.pdf.
20. Горбулін В.П., Даник Ю.Г. Національна безпека України: фокус пріоритетів в умовах пандемії // Вісн. НАН України. – 2020. – № 5. – С. 3-18.
21. Д-р Джеймі Ши. Серія лекцій для НАТО, присвячених новим викликам безпеці (стенограма, аудіо, відео - переклад українською мовою). – Режим доступу: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/news_59989.htm .
22. Качинський А.Б., Молоченко Д.Р. Індикатор могутності держави — важливий інструмент системного аналізу та стратегічного планування у сфері національної безпеки. // Системні дослідження та інформаційні технології. – 2016. – № 1. – С.17-25.
23. Національна безпека і оборона України : правове забезпечення : навчально-довідковий посібник / упорядники : М.Г. Вербенський [та ін.] ; Міністерство внутрішніх справ України, Державний науково-дослідний інститут. - Київ : ДНДІ МВС України ; 2016. Харків : Мачулін, - 777 с.
24. Національна стратегія кібербезпеки Швеції // Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://www.government.se/legal-documents/2017/11/skr.-201617213/>.

25. Основи стратегічного планування національної безпеки : навчальний посібник / Г.П. Ситник, М.Г. Орел ; Міністерство освіти і науки України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка. - Київ : Видавець Кравченко Я. О., 2021. - 223 сторінки.
26. Попова С.М., Попова Л.М. Основні складові національної безпеки України //Наше право. – 2013. – № 13. – С. 54-60.
27. Сатановский С. Саммит ОДКБ: организация теряет значение при слабеющей РФ? / Deutsche Welle, 2022. – Режим доступа: <https://www.dw.com/ru/sammit-odkb-organizacia-teraet-znachenie-na-fone-slabeusej-rossii/a-63845144>
28. Стратегія національної безпеки Нідерландів// Електронний ресурс. – Режим доступу: https://english.nctv.nl/binaries/nctv-en/documents/publications/2019/09/19/national-security-strategy/National+Security+Strategy_2019.pdf .
29. Стратегія національної безпеки Сполучених Штатів Америки (US NATIONAL SECURITY STRATEGY//Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2022/10/Biden-Harris-Administrations-National-Security-Strategy-10.2022.pdf>
30. Сухонос, В. В. Державний механізм забезпечення національної безпеки: інституціонально-правова та технологічна парадигми : монографія / В.В. Сухонос, В.В. Сухонос. - Суми : Університетська книга, 2019. - 286 сторінки : фотографії.
31. Теоретичні основи національної безпеки України : навч. посіб. / О. Дзьобань, О. Соснін. - К. : Освіта України, 2009. - 384 с.
32. Урядова стратегія кібербезпеки Великої Британії на 2022-2030 роки (Government Cyber Security Strategy: Building a cyber resilient public sector. – Режим доступу: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1049825/government-cyber-security-strategy.pdf
33. Центр протидії дезінформації при РНБО України. Перспективи розпаду ОДКБ, 2022. – Режим доступу: <https://cpd.gov.ua/main/perspektyvy-rozpadu-odkb/>
34. Черниш В.О. Адміністративно-правове забезпечення контролю за діяльністю розвідувальних органів України [Текст] : автореф. дис. ... канд.юрид. наук : 12.00.07 / Черниш Вадим Олегович ; Держ. НДІ М-ва внутр. справ України. - Київ, 2016. - 21 с.
35. Шевченко М. М. Функції та завдання системи забезпечення національної безпеки України в сучасних умовах // Науково-інформаційний вісник Академії національної безпеки. — 2014. — № 3–4. — С. 14–24. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nivanb_2014_3-4 .
36. Шляхи удосконалення системи державного управління забезпеченням національної безпеки України : навч.посіб. : у 2 ч. Ч. 2 / авт. кол. : Г. П. Ситник, В. І. Абрамов, В. А. Мандрагеля та ін. ; за заг. ред. Г. П. Ситник. - К. : НАДУ, 2012. – 44 с.

Інформаційні ресурси

1. Fragile State Index. URL: <https://fragilestatesindex.org/> .
2. Uppsala Conflict Data Program. URL: <https://ucdp.uu.se/> .
3. Україна – НАТО. URL: <https://ukraine-nato.mfa.gov.ua/> .
4. Центр безпекових досліджень «СЕНСС». Аналітика <https://censs.org/category/analytic/> .

Інформація про інші основні та додаткові матеріали або посилання на матеріали чи ресурси, потрібні для вивчення навчальної дисципліни, можуть також додатково повідомлятися/надаватися студентам під час лекційних та семінарських занять за ініціативою викладача чи на запит студентів.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Обсяги розділів лекційного матеріалу з курсу «Основи національної безпеки», що пропонуються до опрацювання студентами, чітко визначаються запланованою кількістю годин, відведених на відповідні аудиторні та позааудиторні заняття.

На першій лекції викладач повідомляє структуру навчальної дисципліни та форми контролю. Перелік питань для підготовки до МКР та залікового контролю повідомляються студентам на першій лекції. Проведення МКР у формі тестування (для денної форми навчання) дозволяють студентам перевірити рівень засвоєння лекційного матеріалу, підготуватися до семестрової атестації. Після проходження тестів (МКР, залік) студент має змогу переглянути запитання та відповіді на них.

На деяких лекціях для студентів денної форми навчання передбачено здійснення поточного контролю (експрес-контролю) засвоєння матеріалу студентами. Експрес-контроль знань студентів проводиться за темою попередньої або поточної лекції чи попереднього семінару.

Студенти можуть ініціювати внесення окремих питань/тем до розгляду на заняттях.

Відповідно до педагогічного навантаження і розподілу навчального часу навчальної дисципліни викладач призначає час щотижневих індивідуальних консультацій.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи, питання до МКР, ДКР та підсумкового контролю викладаються в гугл-класі.

У процесі підготовки до практичних занять студенти повинні використовувати законодавчу, спеціальну та навчальну літературу, в тому числі зарубіжну, різні періодичні та наукові видання, в яких наведені актуальні дані щодо основ національної та міжнародної безпеки.

Орієнтовні плани лекційних та практичних занять також наведені в додатку А.

6. Самостійна робота студента

Питання до самостійного опрацювання для студентів денної форми навчання зазначені в планах лекційних та практичних занять.

Студенти заочної форми навчання опановують самостійно весь матеріал, який не було розглянуто на лекціях, але винесено на залік (див. додаток Д).

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Система оцінювання орієнтована на отримання балів за засвоєння теоретичних знань, розвиток практичних умінь та навичок, а також на стимулювання активності студентів на заняттях. Вітається вільне висловлювання студентами своєї позиції щодо питань, які розглядаються на заняттях, та самостійний пошук додаткової інформації. Відносини між студентами та викладачем здійснюється на партнерських засадах.

Для більш ефективної комунікації викладача та студентів використовується електронна пошта та месенджери, за необхідності створюється у відкритому доступі папка на Google-диску, в якій розміщуються необхідні інформаційні матеріали. За умови навчання в дистанційному режимі створюється використовується поштова адреса навчального курсу та додаток Google-meet чи інший аналогічний йому.

Відвідування занять

Сам факт *відвідування* лекцій та семінарів фіксується, але не оцінюється. Оцінюється виключно робота, яку студенти виконують на заняттях (зокрема, відповіді на семінарських заняттях, виконання контрольних робіт – модульних та домашньої). Невиконання студентами цих видів робіт може призвести до порушення умов РСО та виникнення академічної заборгованості. Студентам також рекомендується відвідувати заняття, оскільки на них пояснюється теоретичний

матеріал, розбираються та аналізуються практичні роботи, що сприяє кращому розумінню матеріалу студентами.

Пропущені контрольні заходи

Пропущені **самостійні роботи та експрес-контрольні** у формі відкритих питань не відпрацьовуються. Можливо отримання балів за виконання протермінованих/пропущених контрольних заходів, якщо вони проводились у формі закритих тестів (у такому разі доступ до тесту надається в індивідуальному порядку).

Альтернативою **відповіді** на семінарському занятті є написання **есе**. Якщо студент претендує на високу оцінку, альтернативні види робіт мають виконуватися не пізніше, ніж за 2 дні після відповідного семінару. Для отримання допуску до підсумкової атестації дозволяється здавати ці роботи пізніше. Відпрацювання багатьох тем одночасно в кінці семестру не схвалюються, але дозволяють вийти на найменшу позитивну оцінку.

Способи ліквідації заборгованостей, які виникли через певні форс-мажорні обставини у студентів, обговорюються в індивідуальному порядку.

Засоби комунікації

Каналами зв'язку є:

- Повідомлення, обмін інформацією через платформи Google: Google-meet, Gmail (загальна інформація з дисципліни, завдання, матеріали, особисті повідомлення);
- месенджер Telegram (групові та особисті повідомлення, оперативний зв'язок);
- пошта групи та особиста пошта викладача (резервний спосіб зв'язку).

Процедура оскарження результатів контрольних заходів

Студенти (індивідуально чи групою) мають можливість порушити будь-яке питання, яке стосується процедури проведення чи оцінювання контрольних заходів, і розраховувати на неупереджений його розгляд.

Календарний рубіжний контроль

Проміжна атестація студентів є календарним рубіжним контролем. Метою проведення атестації є підвищення якості навчання студентів та моніторинг виконання графіка освітнього процесу студентами

Академічна доброчесність та норми етичної поведінки

Політика та принципи академічної доброчесності, норми етичної поведінки студентів та викладачів визначені у Кодексі честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Робота, у якій виявлено порушення принципів академічної доброчесності, не приймається. За таку роботу можуть нараховуватися штрафні бали.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: доповіді на семінарських заняттях, експрес-опитування, МКР, ДКР.

Календарний контроль: провадиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.

Семестровий контроль: залік

Рейтингова система оцінювання

Рейтинг студента з навчальної дисципліни складається з балів, які він отримує за:

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1.	Доповіді на семінарах	4	8	32
2.	Участь у обговореннях на семінарах	1	12	12
3.	Експрес-контроль	1	11	11
4.	Домашня контрольна робота	20	1	20
5.	МКР (тест)	15	1	15
6	Участь у науково-практичних конференціях, підготовка публікацій, аналітичних матеріалів	10	1	10
	Всього			100

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання

1. Доповідь на семінарських заняттях

Ваговий бал – 4 ($r \cdot k = 8$). Максимальна кількість балів за доповіді на семінарських заняттях дорівнює 4 бали \times 8 відповідей = 32 балів.

Критерії оцінювання відповідей:

- «відмінно», повна відповідь на поставлене питання; студент вільно орієнтується в матеріалі, знає термінологію, наводить приклади, відповідає на запитання – 4 бали;
- «добре», відповідь потребує невеликих уточнень, студент знає матеріал, наводить шаблонні приклади – 3 бали;
- «задовільно», відповідь потребує суттєвих доповнень; студент плутається в термінології та не може відповісти на уточнюючі запитання, не може навести приклади – 1 бали;
- «незадовільно», відповідь не відповідає вимогам на 1 бали – 0 балів.

2. Активність на семінарах

Ваговий бал – 1. Максимальна кількість балів за активність на заняттях дорівнює 11 балів.

3. Експрес-контроль на лекційних заняттях

Ваговий бал – 1. Максимальна кількість балів за 11 експрес-контролей – 11 балів. Бліц-опитування.

Критерії оцінювання:

- правильна відповідь – 1 бал
- неправильна відповідь – 0 балів.

4. Написання есе

Ваговий бал – 20.

Критерії оцінювання:

- «відмінно», тема розкрита повною мірою (не менше 90% потрібної інформації), робота написана самостійно, відповідає встановленим вимогам та здана вчасно – 17 - 20 балів;

- «добре», тема розкрита не досить повно (не менше 75% потрібної інформації), наявні незначні відхилення від встановлених вимог, здана вчасно – 12 - 16 балів;
- «задовільно», тема розкрита погано та/або наявні суттєві відхилення від встановлених вимог та/або робота здана із суттєвою затримкою – 7 - 11 балів;
- «незадовільно», робота не відповідає вимогам на 7 балів – 0 балів.

5. Модульна контрольна робота

Ваговий бал – 15. В тесті 15 питань, кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал. Тести формуються на основі питань, визначених у додатку Г цієї програми

6. Участь у науково-практичних конференціях, підготовка публікацій

Ваговий бал – 10. Студент отримує бали у разі участі з доповіддю з тем, що охоплюються навчальною дисципліною «Основи національної безпеки» на Днях Науки, наукових, науково-практичних конференціях, підготовки наукових статей/публікацій та розміщення їх у тематичних виданнях/на сайтах.

Штрафні та заохочувальні бали нараховуються за:

Штрафні бали

Відсутність більше ніж на 4 семінарах – 4 бали.

Заохочувальні бали

- повідомлення на семінарському занятті за результатами опрацювання новітньої тематичної літератури, зокрема зарубіжної – 3 бали;
- бонус (від 1 до 2 балів) за активну участь на семінарі, повний конспект лекцій, 100% відвідування тощо.

Максимальна сума балів складає 100. До заліку не допускаються студенти, у яких не зараховано/не здано есе, а також 0 балів за відповіді на 5 і більше семінарських заняттях.

Для отримання заліку з навчальної дисципліни «автоматом» потрібно мати рейтинг не менш ніж 60 балів, зараховане есе, а також зараховану модульну контрольну роботу, відповіді на семінарських заняттях та під час експрес-контролів. Студенти, які наприкінці семестру мають рейтинг менше 60 балів, а також ті, хто хоче підвищити оцінку у системі ECTS, пишуть заліковий тест. При цьому попередній рейтинг студента з навчальної дисципліни скасовується і він отримує оцінку з урахуванням результатів залікового тесту та балів за індивідуальне завдання, яка є остаточною.

Заліковий тест містить 40 закритих запитань, які формулюються на основі питань, зазначених у додатку Д програми. Максимальна оцінка за заліковий тест складає 80 балів. 80 бали (тест) + 20 балів (есе) = 100 балів.

Критерії оцінювання залікового тесту наступні:

- «відмінно» отримує студент, який дав правильні відповіді не менше, ніж на 90 % запитань (36 – 40 правильних відповідей) – 72 - 80 балів;
- «добре» отримує студент, який дав правильні відповіді не менше, ніж на 75 % запитань (30-35 правильних відповідей) – 60 -70 балів;
- «задовільно» отримує студент, який дав правильні відповіді не менше, ніж на 60 % запитань (24-29 правильних відповідей) – 48-58 бали;
- «незадовільно» отримує студент, який правильно відповів менше ніж на 60% запитань – 0 балів.

Залікова оцінка формується шляхом переведення суми балів, отриманих за:

- семестрові завдання (для тих, хто отримує залік «автоматом») або

- заліковий тест та індивідуальне семестрове завдання (есе) (для тих, хто складав залік)

згідно з таблицею, наведеною нижче.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Онлайн-курси

Дистанційне навчання через проходження сторонніх онлайн-курсів за тематикою дисципліни допускається за умови погодження із викладачем. При пред'явленні сертифікату про проходження курсу та його програми студенту можуть бути зараховані бали за виконання певних поточних завдань (відповіді на семінарах, практичні завдання). При цьому контрольні заходи з дисципліни виконуються на загальних підставах.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для всіх студентів з особливими освітніми потребами. У разі потреби завдання можуть бути скориговані.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено:

Викладач кафедри теорії та практики управління, кандидат юридичних наук,
Черниш Вадим Олегович

Ухвалено кафедрою теорії та практики управління (протокол № ___ від _____)

Погоджено Методичною комісією КПІ ім. Ігоря Сікорського (протокол № __ від _____)

Плани лекційних та практичних занять
А.1. Лекційні заняття

Лекція 1. Теоретичні основи національної безпеки.

Семінарське заняття – 2 години

1. Поняття «безпека» і «небезпека».
2. Безпека особи, суспільства, держави.
3. Предмет національної безпеки, суб'єкти і об'єкти національної безпеки.
4. Принципи і правова основа національної безпеки.

Завдання на СРС: Аналіз Закону України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики».

Лекція 2. Національна і міжнародна безпека

Семінарське заняття – 2 години

1. Національна безпека держави
2. Поняття міжнародної безпеки. Регіональна безпека. Вплив міжнародної безпеки на стан національної безпеки.
3. Держави, що не відбулися («failed states»), пов'язані із цим виклики для суміжних держав та міжнародної безпеки.

Завдання на СРС: 1. Ознайомлення з ресурсом *Fragile States Index* <https://fragilestatesindex.org/>. 2. Участь України у заходах щодо боротьби з транснаціональними злочинними угрупованнями та міжнародним тероризмом.

Лекція 3. Могутність держави в сучасному світі

Семінарське заняття – 2 години

1. Могутність держави в сучасному світі, компоненти та фактори.
2. Інструменти сили держав.
3. «Баланс сил» в міжнародних відносинах.

Завдання на СРС: Економічна сила як різновид «жорсткої» сили.

Лекція 4. Загрози національній безпеці

Семінарське заняття – 2 години

1. Загрози національній безпеці та їх види.
2. Зовнішні та внутрішні загрози національній безпеці.
3. Оцінка загроз та її мета.

Завдання на СРС: Співвідношення понять «ризик», «загроза», «вразливість».

Лекція 5. Загрози національній безпеці

Семінарське заняття – 2 години

1. Стійкість, вразливість держави та суспільства до загроз.

2. «Внутрішнє» та «зовнішнє» балансування як модель реагування держави на зовнішні загрози.

Завдання на СРС: Аналіз явища «Гібридні загрози».

Лекція 6. Керівництво та координація у сферах національної безпеки та оборони України

Семінарське заняття – 2 години

1. Підсфери національної безпеки України.
2. Керівництво та координація у сферах національної безпеки та оборони України.
3. Загальна характеристика сектору безпеки та оборони, його склад.
4. Національні інтереси України.

Завдання на СРС: Огляд Концепції розвитку сектору безпеки і оборони України.

Лекція 7. Планування в сфері національної безпеки

Семінарське заняття – 2 години

1. Планування в сфері національної безпеки, його роль та значення.
2. Стратегія національної безпеки України
3. Інші стратегічні документи у сфері національної безпеки та оборони України.
4. Стратегічні документи у сфері національної безпеки окремих іноземних держав.

Завдання на СРС: Огляд стратегій національної безпеки США, Швеції, Нідерландів.

Лекція 8. Розвідувальна діяльність

Семінарське заняття – 2 години

1. Поняття розвідувальної діяльності.
2. Мета та значення розвідувальної діяльності для захисту від зовнішніх загроз.
3. Розвідувальні органи України: система, сфери діяльності, повноваження.

Завдання на СРС: Система та повноваження розвідувальних органів РФ, США, Ізраїлю, Великої Британії, Австралії, Швейцарії.

Лекція 9. Демократичний цивільний контроль за сектором безпеки та оборони.

Семінарське заняття – 1 година (+1 година МКР)

1. Поняття демократичного цивільного контролю за сектором безпеки та оборони: предмет та суб'єкти контролю.
2. Принципи демократичного цивільного контролю за сектором безпеки та оборони.
3. Система та види контролю за сектором безпеки та оборони

Завдання на СРС: Досвід країн ЄС у сфері демократичного цивільного контролю за сектором безпеки і оборони. Аналіз міжнародно-правових документів, де визначені зобов'язання України з забезпечення демократичного цивільного контролю за сектором безпеки.

Лекція 10. Воєнна безпека України

Семінарське заняття – 2 години

1. Поняття воєнної безпеки України як підсфери національної безпеки.
2. Стратегія воєнної безпеки України.
3. Зміст правового режиму воєнного стану, порядок його введення та скасування, правові засади діяльності органів державної влади, військового командування, військових адміністрацій, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій в умовах воєнного стану, гарантії прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб.
4. Завдання, функції та повноваження державних органів у підсфері воєнної безпеки (Міністерство оборони України, Збройні Сили України та Державна спеціальна служба транспорту).

Завдання на СРС: Стратегія розвитку оборонно-промислового комплексу України

Лекція 11. Державна безпека України

Семінарське заняття – 2 години

1. Сутність і місце державної безпеки як підсфери національної безпеки.
2. Захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності і демократичного конституційного ладу та інших життєво важливих національних інтересів від реальних і потенційних загроз невоєнного характеру (державна безпека України).
3. Завдання, функції та повноваження державних органів у підсфері державної безпеки.

Завдання на СРС: Огляд системи державної безпеки США, Ізраїлю та Великої Британії.

Лекція 12. Громадська безпека та порядок

Семінарське заняття – 2 години

1. Поняття громадської безпеки та громадського порядку.
2. Стратегія громадської безпеки та цивільного захисту України.
3. Завдання, функції та повноваження державних органів у підсфері громадської безпеки.

Завдання на СРС: 1. Поняття економічної безпеки. 2. Поняття екологічної безпеки.

Лекція 13. Кібербезпека

Семінарське заняття – 2 години

1. Поняття кібербезпеки як підсфери національної безпеки.
2. Стратегія кібербезпеки України.
3. Національна система забезпечення кібербезпеки. Завдання, функції та повноваження державних органів у підсфері кібербезпеки. Урядова команда реагування на комп'ютерні надзвичайні події України CERT-UA

Завдання на СРС: 1. Державно-приватна взаємодія у підсфері кібербезпеки. 2. Міжнародне співробітництво у підсфері кібербезпеки.

Лекція 14. Інформаційна безпека

Семінарське заняття – 2 години

1. Поняття інформаційної безпеки.

2. Стратегічні документи у підсфері інформаційної безпеки. Доктрина інформаційної безпеки.

3. Завдання, функції та повноваження державних органів у підсфері інформаційної безпеки.

Завдання на СРС: Співвідношення пропаганди та інформаційних операцій, приклади. Використання ЗМІ для впливу на погляди іноземних аудиторій, механізми, види впливу.

Лекція 15. Збройні конфлікти

Семінарське заняття – 2 години

1. Причини виникнення збройних конфліктів.
2. Сутність і характер сучасних збройних конфліктів та їх види.
3. Запобігання виникненню збройних конфліктів.

Завдання на СРС: Причини збройних конфліктів у 90-х роках ХХ ст. на території Хорватії («Хорватська війна за незалежність») та Косово («Косівський конфлікт»), механізми їх врегулювання.

Лекція 16. Колективна безпека та колективна оборона. НАТО

Семінарське заняття – 2 години

1. Поняття та мета колективної безпеки та колективної оборони. Системи колективної безпеки.
2. Організація Північноатлантичного Договору.
3. Можливості НАТО для забезпечення національної безпеки України.

Завдання на СРС: Цивільний вимір діяльності НАТО в Україні.

Лекція 17. Колективна безпека та колективна оборона. Організація договору про колективну безпеку (ОДКБ)

Семінарське заняття – 2 години

1. Організація договору про колективну безпеку. Історія і мета її створення.
2. Завдання ОДКБ, її склад (члени) та структура.

Завдання на СРС: Взаємодія ОДКБ з іншими міжнародними організаціями. Огляд регіональних договорів про колективну безпеку.

Лекція 18. Стратегічні документи РФ у сфері національної безпеки

Семінарське заняття – 2 години

1. Воєнна доктрина Російської Федерації.
2. Стратегія національної безпеки Російської Федерації.
3. Україна в геополітичних концепціях російських політичних еліт.

Завдання на СРС: Договір о створенні Союзного господарства (Россія и Белорусь). Военная доктрина Союзного господарства.

А.2. Практичні (семінарські) заняття

Семінарське заняття 1. Теоретичні основи національної безпеки.

1. Поняття «безпека» і «небезпека».
2. Безпека особи, суспільства, держави.
3. Поняття національної безпеки держави, її предмет, суб'єкти і об'єкти.
4. Принципи і правова основа національної безпеки.
5. Засади внутрішньої і зовнішньої політики у сфері національної безпеки

Семінарське заняття 2. Національна і міжнародна безпека

Семінарське заняття – 2 години

1. Визначення національної безпеки держави.
2. Поняття та виміри міжнародної безпеки. Регіональна безпека. Положення Статуту ООН.
3. Міжнародна безпека в системі національної безпеки України.
4. Поняття «держава, що не відбулася» («failed state»), її ознаки та причини становлення. Які виклики це становить для суміжних держав та міжнародної безпеки.
5. Аналіз ситуації в Україні за показниками *Fragile States Index*

Семінарське заняття 3. Могутність держави в сучасному світі

Семінарське заняття – 2 години

1. Складові могутності держави в сучасному світі, компоненти та фактори.
2. Інструменти сили держав. Концепція «жорсткої» та «м'якої» сили
3. Концепція «DIME», «MIDLIFE».
3. Економічна сила як різновид «жорсткої» сили.
3. Теорія «Балансу сил» в міжнародних відносинах. Полярність у міжнародних відносинах: однополярність, біполярність, багатополярність (мультиполярність).

Семінарське заняття 4. Загрози національній безпеці

1. Відмінність між поняттями «ризик», «загроза», «вразливість».
2. Поняття та види загроз національній безпеці.
3. Зовнішні та внутрішні загрози національній безпеці.
4. Оцінка загроз та її мета, суб'єкти, що здійснюють оцінку загроз
5. Нормативні акти, які визначають загрози національній безпеці України

Семінарське заняття 5. Загрози національній безпеці

1. Визначення стійкості держави до загроз.
2. Фактори вразливості суспільства та держави до загрози. Приклади українського контексту
3. «Внутрішнє» та «зовнішнє» балансування як модель реагування держави на зовнішні загрози.
4. Поняття «Гібридні загрози», приклади «гібридних загроз», актуальних для України

Семінарське заняття 6. Керівництво та координація у сферах національної безпеки та оборони України

1. Підсфери національної безпеки України.
2. Керівництво у сфері національної безпеки та оборони України.
3. Функції та повноваження Ради національної безпеки і оборони як координаційного органу у сфері національної безпеки та оборони України.
4. Склад і структура РНБО.
5. Загальна характеристика сектору безпеки та оборони,
6. Місце органів влади, що входять до складу сектору безпеки та оборони у системі забезпечення національної безпеки
4. Визначення національних інтересів України.

Семінарське заняття 7. Планування в сфері національної безпеки

1. Значення планування в сфері національної безпеки, види планування. Етапи розробки стратегічних документів.
2. Структура Стратегії національної безпеки України
3. Пріоритети національних інтересів України та забезпечення національної безпеки, цілі та основні напрями державної політики у сфері національної безпеки
4. Поточні та прогнозовані загрози національній безпеці та національним інтересам України з урахуванням зовнішньополітичних та внутрішніх умов
5. Основні положення Стратегії розвитку оборонно-промислового комплексу України
6. Основні положення Стратегії зовнішньополітичної діяльності України
7. Стратегічні документи у сфері національної безпеки окремих іноземних держав.

Семінарське заняття 8. Розвідувальна діяльність

1. Поняття розвідувальної діяльності.
2. Мета та значення розвідувальної діяльності для захисту від зовнішніх загроз.
3. Основні завдання розвідки
4. Розвідувальне співтовариство. Розвідувальні органи України: система, сфери діяльності, повноваження. Керівництво розвідувальними органами.
5. Порядок розробки та затвердження Національної розвідувальної програми, її зміст
6. Система та повноваження розвідувальних органів РФ, США, Ізраїлю, Великої Британії, Австралії, Швейцарії.

Семінарське заняття 9. Демократичний цивільний контроль за сектором безпеки та оборони.

1. Система та види контролю за сектором безпеки та оборони
2. Визначення предмету демократичного цивільного контролю за сектором безпеки та оборони
3. Коло суб'єктів, що здійснюють демократичний цивільний контроль за сектором безпеки та оборони.
4. Принципи демократичного цивільного контролю за сектором безпеки та оборони.
5. Аналіз міжнародно-правових документів, де визначені зобов'язання України з забезпечення демократичного цивільного контролю за сектором безпеки.

6. Приклади серед країн ЄС щодо механізмів демократичного цивільного контролю за сектором безпеки і оборони.

Семінарське заняття 10. Воєнна безпека України

1. Поняття воєнної безпеки України як підсфери національної безпеки.
2. Загальна характеристика Стратегії воєнної безпеки України, її структура.
3. Цілі, пріоритети та завдання реалізації державної політики у воєнній сфері, сфері оборони і військового будівництва
4. Зміст правового режиму воєнного стану, порядок його введення та скасування.
5. Правові засади діяльності органів державної влади, військового командування, військових адміністрацій, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій в умовах воєнного стану, гарантії прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб.
6. Завдання, функції та повноваження державних органів у підсфері воєнної безпеки (Міністерство оборони України, Збройні Сили України та Державна спеціальна служба транспорту).

Семінарське заняття 11. Державна безпека України

1. Поняття державної безпеки, її місце у сфері національної безпеки.
2. Захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності і демократичного конституційного ладу та інших життєво важливих національних інтересів від реальних і потенційних загроз невоєнного характеру (державна безпека України).
3. Завдання, функції та повноваження державних органів у підсфері державної безпеки.
4. Огляд системи державної безпеки США, Ізраїлю та Великої Британії.

Семінарське заняття 12. Громадська безпека та порядок

1. Поняття громадської безпеки та громадського порядку.
2. Порядок розробки та зміст Стратегії громадської безпеки та цивільного захисту України.
3. Завдання, функції та повноваження Міністерства внутрішніх справ та підвідомчих йому органів влади у підсфері громадської безпеки.

Семінарське заняття 13. Кібербезпека

1. Кібербезпека як підсфера національної безпеки.
2. Порядок розробки та затвердження Стратегії кібербезпеки України, її мета
3. Загрози кібербезпеці, їх чинники
4. Пріоритети та напрями забезпечення кібербезпеки України
5. Національна система кібербезпеки. Завдання, функції та повноваження державних органів у підсфері кібербезпеки. Урядова команда реагування на комп'ютерні надзвичайні події України CERT-UA
6. Державно-приватна взаємодія у підсфері кібербезпеки.
7. Міжнародне співробітництво у підсфері кібербезпеки.

Семінарське заняття 14. Інформаційна безпека

1. Визначення інформаційної безпеки.
2. Загальна характеристика Доктрини інформаційної безпеки. Пріоритети державної політики в інформаційній сфері.

3. Національні інтереси України в інформаційній сфері, актуальні загрози національним інтересам України та національній безпеці України в інформаційній сфері
4. Завдання, функції та повноваження державних органів у підсфері інформаційної безпеки.
5. Різниця між пропагандою та інформаційними операціями.
6. Використання ЗМІ для впливу на погляди іноземних аудиторій, механізми, види впливу.

Семінарське заняття 15. Збройні конфлікти

1. Поняття збройного конфлікту. Міжнародно-правове визначення.
2. Основні причини виникнення збройних конфліктів.
2. Сутність і характер сучасних збройних конфліктів та їх види.
4. Шляхи і механізми запобігання виникненню збройних конфліктів.

Семінарське заняття 16. Колективна безпека. НАТО

1. Поняття, елементи та мета колективної безпеки.
2. Системи колективної безпеки.
3. Організація Північноатлантичного Договору, мета її створення, коло питань, якими вона займається
4. Можливості НАТО для забезпечення національної безпеки України.
5. Основні документи, якими регламентується співпраця Україна-НАТО
6. Цивільний вимір діяльності НАТО в Україні.

Семінарське заняття 17. Колективна безпека. Організація договору про колективну безпеку (ОДКБ)

1. Організація договору про колективну безпеку. Історія і мета її створення.
2. Завдання ОДКБ, її склад (члени) та структура.
3. Взаємодія ОДКБ з іншими міжнародними організаціями.
4. ОБСЄ: мета її створення, завдання, структура, членство. Співпраця України з ОБСЄ.

Семінарське заняття 18. Стратегічні документи РФ у сфері національної безпеки

1. Загальні положення Воєнної доктрини Російської Федерації.
2. Структура та зміст Стратегії національної безпеки Російської Федерації.
3. Захист традиційних російських духовно-моральних цінностей, культури та історичної пам'яті у Стратегії національної безпеки Російської Федерації
4. Україна в геополітичних концепціях російських політичних еліт.
5. Загальні положення Договору про створення Союзної держави (Росія та Білорусь). Воєнна доктрина Союзної держави.

ДОМАШНЯ КОНТРОЛЬНА РОБОТА З ДИСЦИПЛІНИ “ОСНОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ”

Робочою програмою навчальної дисципліни передбачено виконання ДКР. Написання ДКР передбачається у формі есе за визначеними темами із запропонованого переліку.

Теми для написання есе

1. Концепція «гібридної» війни та її складові.
2. Стан взаємовідносин НАТО та України.
3. Проблеми національної ідентичності як чинник вразливості суспільства та держави.
4. Роль Ради Безпеки ООН у підтримці міжнародного миру та безпеки в сучасному світі та оцінка її ефективності на прикладі України.
5. Збройні конфлікт на території Боснії і Герцеговини після розпаду Югославії. Загальна рамкова угода про мир у Боснії та Герцеговині 1995 року, уроки для України.
6. Збройний конфлікт в Придністровському регіоні Республіки Молдова, спроби його врегулювання та наслідки, уроки для України.
7. Російсько-грузинський збройний конфлікт 2008 року, плани щодо його мирного врегулювання, Резолюція 1866 (2009) Ради Безпеки ООН від 13 лютого 2009 року, уроки для України.
8. Політики НАТО щодо стримування Російської Федерації її вплив на національну безпеку України.
9. Права людини та національна безпека.
10. Гарантії прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб в умовах воєнного стану.
11. Служба безпеки України, її завдання та повноваження в сфері національної безпеки. Реформа Служби безпеки України.
12. Оцінки загроз глобального характеру розвідувальних органів іноземних держав, можливість їхнього використання для планування в сфері національної безпеки України.
13. Демографічна ситуація як чинник національної безпеки.
14. Державна прикордонна служба України, її завдання, функції та повноваження в сфері національної безпеки.
15. Загроза використання масової міграції та внутрішнього переміщення з метою поглиблення розколів в суспільстві та зменшення його стійкості до інших загроз.
16. Незаконний обіг зброї як загроза національній безпеці. Цілі державної політики в сфері контролю за обігом зброї, повноваження державних органів в цій сфері.
17. Особливості діяльності органів державної влади, військового командування, військових адміністрацій, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій в умовах воєнного стану.

Вимоги щодо написання та оформлення есе (ДКР):

Обсяг 8-12 сторінок, 14 шрифт, Times New Roman, 1,5 інтервал, вирівнювання основного тексту – за шириною. Обов’язкова наявність титульної сторінки, якісно оформленого списку літератури та посилань на джерела у тексті. Есе передається на перевірку викладачеві не менше, ніж за 10 днів до останнього семінарського заняття. У разі завчасної підготовки студент також має можливість представити своє есе під час семінарського заняття, на якому розглядаються питання, що охоплюють тему есе.

Есе має містити титульну сторінку, зміст, основну частину (вступ, 3-6 пунктів, висновки) та список використаних джерел. З нової сторінки потрібно починати тільки такі структурні частини есе, як зміст, вступ та список джерел.

Вступ (визначається виключно актуальність теми та/або причина її вибору) та висновок до есе у повинні бути унікальними (не містити запозичень). Обсяг вступу та висновків – до однієї сторінки тексту. Основна частина – теоретичні основи обраної проблеми й виклад основного питання. Ця частина припускає розвиток аргументації й аналізу, а також обґрунтування їх, виходячи з наявних даних, інших аргументів і позицій щодо питання. Всі запозичені фрагменти мають подаватися з посиланнями на використане джерело.

Есе повинне містити чіткий виклад суті поставленої проблеми, включати самостійно проведений аналіз цієї проблеми з використанням концепцій і аналітичного інструментарію, розглянутого в рамках дисципліни, висновки, що узагальнюють авторську позицію з поставленої проблеми.

Обов'язкова наявність якісно оформленого списку джерел та посилань на використані джерела у тексті. Наявність неавторизованих запозичень та/або фіктивних посилань на джерела (які насправді не опрацьовувалися студентом при написанні есе) є підставою для суттєвого зниження балів за есе.

КОНТРОЛЬНІ РОБОТИ

Робочою програмою навчальної дисципліни передбачено написання студентами модульної контрольної роботи (МКР) у формі тесту. Орієнтовний перелік запитань до МКР наведено нижче. На їх основі також формуються запитання до заліку.

Запитання до МКР

1. Поняття національної безпека держави.
2. Ознаки держав, що не відбулись («failed states»)
3. Складові могутності держави в сучасному світі, інструменти сили держав.
4. Зовнішні та внутрішні загрози національній безпеці.
5. Поняття та ознаки стійкості держави до загроз.
6. Підсфери національної безпеки України.
7. Повноваження Президента України у забезпеченні керівництва у сфері національної безпеки та оборони України.
8. Рада національної безпеки і оборони України, її склад, функції та повноваження.
9. Міністерство оборони України як орган влади, що забезпечує реалізацію завдань в сфері національної безпеки та оборони України.
10. Міністерство внутрішніх справ України як орган влади, що забезпечує реалізацію завдань в сфері національної безпеки та оборони України
11. Порядок проведення комплексного огляду сектору безпеки і оборони України
12. Національні інтереси України.
13. Мета, принципи і види планування у сферах національної безпеки і оборони.
14. Поточні та прогнозовані загрози національній безпеці та національним інтересам України з урахуванням зовнішньополітичних та внутрішніх умов (відповідно до Стратегії національної безпеки України).
15. Національна розвідувальна програма.
16. Поняття та складові системи демократичного цивільного контролю за сектором безпеки і оборони.

Підсумковий контроль (залік)

Залікова контрольна робота є обов'язковою для студентів заочної форми навчання; студенти денної форми навчання виконують її в окремих випадках (детальніше – у розділі Рейтингова система оцінювання результатів навчання). Залікова контрольна робота проводиться у формі тесту, складеного на основі матеріалу, розглянутого на лекціях та семінарах (для заочної форми навчання – також опрацьованого в рамках самостійної роботи).

Перелік питань для підготовки до заліку

1. Поняття національної безпеки держави, її предмет, суб'єкти і об'єкти.
2. Принципи і правова основа національної безпеки.
3. Поняття міжнародної безпеки. Регіональна безпека.
4. Поняття «failed states» (держави, що не відбулись), їх ознаки та причини становлення. Виклики, пов'язані з цим для суміжних держав та міжнародної безпеки.
5. Теорія «балансу сил».
6. Полярність у міжнародних відносинах: однополярність, біполярність, багатополярність (мультиполярність).
7. Інструменти сили держав. «Жорстка» та «м'яка» сила.
8. Поняття загроз національній безпеці. Відмінність поняття «загроза», «виклик» та «вразливість».
9. Зовнішні та внутрішні загрози національній безпеці.
10. Мета проведення оцінки загроз.
11. Фактори вразливості держави та суспільства до загроз.
12. «Внутрішнє» та «зовнішнє» балансування як модель реагування держави на зовнішні загрози.
13. Підсфери національної безпеки України.
14. Керівництво в сферах національної безпеки та оборони України.
15. Координація в сферах національної безпеки та оборони України. Завдання, склад і повноваження Ради національної безпеки і оборони України.
16. Склад сектору безпеки і оборони України.
17. Завдання і повноваження Міністерства оборони України, Збройних Сил України та Державної спеціальної служби транспорту у сферах національної безпеки та оборони України.
18. Завдання і повноваження Міністерства внутрішніх справ України у сферах національної безпеки та оборони України.
19. Завдання і повноваження Служби безпеки України у сферах національної безпеки та оборони України.
20. Завдання і повноваження розвідувальних органів України у сферах національної безпеки та оборони України.
21. Завдання і повноваження Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України у сферах національної безпеки та оборони України.
22. Поняття національних інтересів України.
23. Мета, принципи і види планування у сферах національної безпеки і оборони.
24. Стратегічні документи у сфері національної безпеки та оборони України.
25. Стратегія національної безпеки України, порядок її розробки, затвердження та оприлюднення. Структура (зміст) стратегії національної безпеки.

26. Основні напрями державної політики національної безпеки України, пріоритети національних інтересів України та забезпечення національної безпеки, визначені у Стратегії національної безпеки України.

27. Поточні та прогнозовані загрози національній безпеці та національним інтересам України з урахуванням зовнішньополітичних та внутрішніх умов, визначені у Стратегії національної безпеки України.

28. Основні напрями зовнішньополітичної та внутрішньополітичної діяльності держави для забезпечення її національних інтересів і безпеки, визначені у Стратегії національної безпеки України.

29. Мета і порядок проведення комплексного огляду сектору безпеки і оборони.

30. Мета та значення розвідувальної діяльності для захисту від зовнішніх загроз.

31. Розвідувальні органи України: система, сфери діяльності, повноваження.

32. Національна розвідувальна програма.

33. Система демократичного цивільного контролю за сферами національної безпеки і оборони.

34. Контроль у сферах національної безпеки і оборони, що здійснюється Президентом України та Радою національної безпеки і оборони України.

35. Контроль у сферах національної безпеки і оборони, що здійснюється Верховною Радою України.

36. Контроль у сферах національної безпеки і оборони, що здійснюється Кабінетом Міністрів України.

37. Контроль у сферах національної безпеки і оборони, що здійснюється місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.

38. Форми громадського контролю у сферах національної безпеки і оборони.

39. Поняття воєнної безпеки України як підсфери національної безпеки

40. Стратегія воєнної безпеки: її мета, порядок розробки та затвердження, структура (зміст).

41. Підготовка держави до можливого воєнного конфлікту, а також до застосування воєнної сили для захисту державного суверенітету, територіальної цілісності, інших життєво важливих національних інтересів України.

42. Стратегія розвитку оборонно-промислового комплексу України, її основна мета, цілі та напрями реалізації

43. Поняття державної безпеки, її місце у сфері національної безпеки.

44. Завдання, функції та повноваження державних органів у підсфері державної безпеки.

45. Поняття громадської безпеки та громадського порядку.

46. Стратегія громадської безпеки та цивільного захисту України.

47. Завдання, функції та повноваження Міністерства внутрішніх справ та підвідомчих йому центральних органів виконавчої влади, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у підсфері громадської безпеки.

48. Сутність і місце екологічної безпеки як підсфери національної безпеки. Органи влади, відповідальні за забезпечення економічної безпеки.

49. Поняття економічної безпеки як підсфери національної безпеки. Органи влади, відповідальні за забезпечення економічної безпеки.

50. Поняття кібербезпеки як підсфери національної безпеки. Об'єкти кібербезпеки та кіберзахисту.

51. Суб'єкти забезпечення кібербезпеки. Координація діяльності у підсфері кібербезпеки.

52. Національна система кібербезпеки. Основні суб'єкти національної системи кібербезпеки та їх завдання.
53. Стратегія кібербезпеки України. Загрози кібербезпеці. Пріоритети та напрями забезпечення кібербезпеки України.
54. Поняття інформаційної безпеки як підсфери національної безпеки.
55. Стратегічні документи у підсфері інформаційної безпеки.
56. Завдання, функції та повноваження державних органів у підсфері інформаційної безпеки.
57. Доктрина інформаційної безпеки України: її мета, принципи, структура.
58. Національні інтереси України в інформаційній сфері. Актуальні загрози національним інтересам та національній безпеці України в інформаційній сфері (відповідно до Доктрини інформаційної безпеки України).
59. Причини виникнення збройних конфліктів та їх види.
60. Характер сучасних збройних конфліктів
61. Запобігання виникненню збройних конфліктів.
62. Поняття, елементи та мета колективної безпеки.
63. Системи колективної безпеки
64. Основні документи, якими регламентується співпраця Україна-НАТО, їх зміст.
65. Статус України як члена Програми розширених можливостей НАТО.
66. Цивільний вимір діяльності НАТО в Україні.
67. Завдання Організації договору про колективну безпеку, її структура.
68. Взаємодія Організації договору про колективну безпеку з іншими міжнародними організаціями.
69. Організація з безпеки та співробітництва в Європі: мета її створення, завдання, структура, членство. Україна та ОБСЄ.
70. Стратегічні документи РФ у сфері національної безпеки

Ухвалено Кафедрою теорії та практики управління (протокол № 14 від 17.06.2022)

Погоджено Методичною комісією факультету (протокол № 7 від 30.06.2022)